

METHODOLOGICAL MATERIAL FOR TEACHERS OF VISUAL ART

Local artists

GREECE LATVIA
COMENIUS REGIO
VISUAL ARTS

Authors: Inga Ozoliņa, Antra Kārkla

Editor: Janīna Safranoviča

Designing: Guntis Safranovičs

Monitoring: Māra Silova

Publisher: Dobeles novada Izglītības pārvalde, 2015 (Education Department of Dobele)

Material Issue financed by support of the European Union's Lifelong Learning Programm and Dobele Municipality

The material provides information of well-known artists in Latvian art, which may be considered as Dobeles locals. There are artist biographies in material, the samples of art works are shown in added presentation.

This section of the material over time can be completed, but the initial information is compiled of the following Dobeles local artists:

Hilda Vīka (05.11.1897. - 14.02.1963.) – oil and watercolour painter,

Zigfrīds Aleksandrs Bīlenšteins (Bielenstein) (27.02.1869.- 25.02.1949.) – Painter

Biruta Baumane (06.06.1922.) - Painter

Rita Valnere (21.09.1929. - 21.04.2015.) - Painter

Rūdolfs Heimrāts (20.07.1926. - 01.05.1992.) – Textile, ceramic

Valdemārs Tone (28.03.1892. - 30.08.1958.) - Painter

Aija Prince (21.11.1956.) - Painter

Aleksandrs Cīrulis (04.05.1886. - 18.07.1969.) - Painter

Elza Zariņa (01.01.1907. - 25.06.1997.) - Ceramic

Zelma Tālberga (13.03.1900. - 22.06. 1972.) – Graphics

Armīns Ozoliņš (18.05.1970.) – Designer

Egons Cēsnieks (10.02.1915. - 30.04.1978.) - Painter

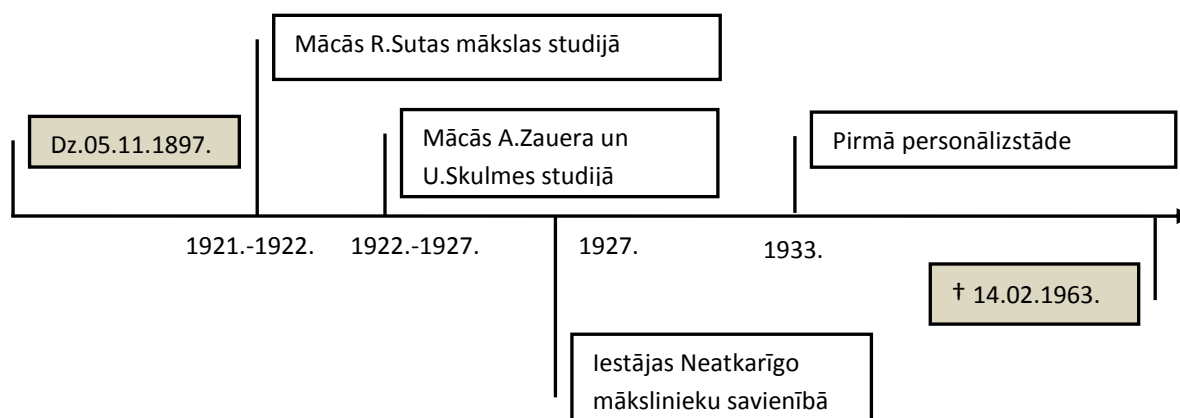
Mākslinieki - novadnieki

Hilda Vīka (05.11.1897. - 14.02.1963.)
Gleznotāja, strādājusi eļļas un akvareļa tehnikā

Hilda Vīka dzimusi Vecrīgā, pēc tautības vāciete, cēlusies no sabiedrisko darbinieku Blossfeldu dzimtas Dobelē. Pirmais zīmēšanas skolotājs bija baltvācu gleznotājs Gerhards fon Rozens, kurš arī virzīja H.Vīku darboties mākslas jomā. Pirmā pasaules kara laikā Hilda Vīka strādāja Krievijā, Polijā un Lietuvā par žēlsirdīgo māsu, bērnu audzinātāju un kalponi. 1920.gadā viņa atgriezās Rīgā. 1921.- 1922.gadā māksliniece apmeklēja R.Sutas mākslas studiju Tautas augstskolā, vēlāk arī A.Zauera (1922.- 1927.) un U.Skulmes (1925.- 1927.) studijas. 1927.gadā viņa iestājās Neatkarīgo mākslinieku savienībā un sāka piedalīties izstādēs (Dailis teātra mākslas salonā, Neatkarīgo mākslinieku savienības un “Zaļās vārnas” skatēs). Darbīgākais laika posms bija 20.gs. 30-tie gadi. Pirmā personālizstāde tika sarīkota 1933.gadā Rīgas pilsētas mākslas muzejā. Hilda Vīka bija Latvijas PSR Mākslinieku savienības biedre. No 1930.gada līdz 60 -to gadu sākumam mākslinieces dzīve bija cieši saistīta ar Dobeli - brālis viņai uzcēla nelielu māju ar darbnīcu- “Valdoņus”. Tur māksliniece pavadīja vasaras. Šobrīd mājas vairs nav.

No 1988.gada Dobelē ir H.Vīkas iela. Dobeles Novadpētniecības muzeja krājumā atrodas viena no lielākajām mākslinieces darbu kolekcijām.

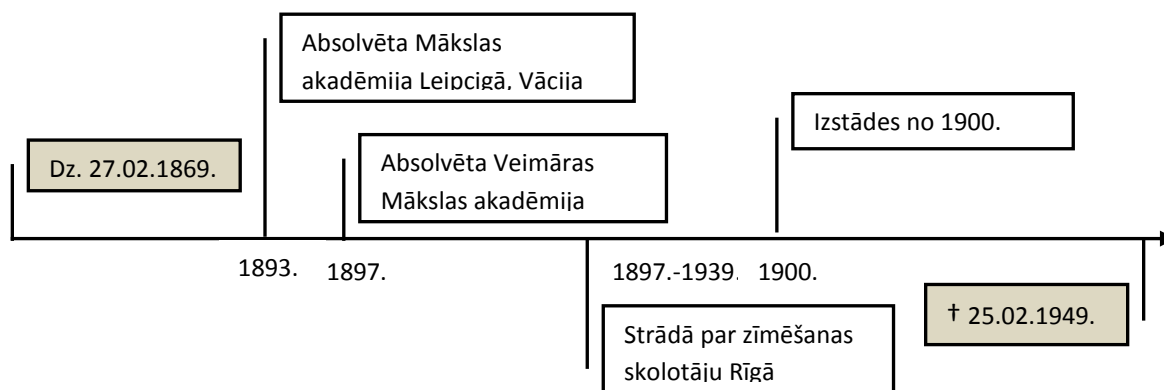

Zigfrīds Aleksandrs Bīlenšteins (Bielenstein) (27.02.1869.- 25.02.1949.)
Gleznotājs

Zigfrīds Aleksandrs Bīlenšteins dzimis Dobelē mācītāja ģimenē. 1893.gadā viņš pabeidza Mākslas akadēmiju Leipcigā, Vācijā un turpināja studijas Veimārā pie profesora Brendeļa. Pēc pasniedzēja nāves mākslinieks mācījās profesora Sartorio portretu gleznošanas klasē un 1897.gadā to pabeidza. 1897.gadā Zigfrīds Aleksandrs Bīlenšteins pārcēlās uz Rīgu un no 1897. līdz 1939.gadam strādāja par zīmēšanas skolotāju. 1939.gadā mākslinieks repatriējās uz Vāciju.

Zigfrīds Aleksandrs Bīlenšteins izstādēs piedalījās no 1900.gada.

Mākslinieks gleznoja romantizēti reālistiskus portretus, interjerus un ainavas, pievērsās arī ogle zīmējumam, šķēru griezumiem un ekslibriem.

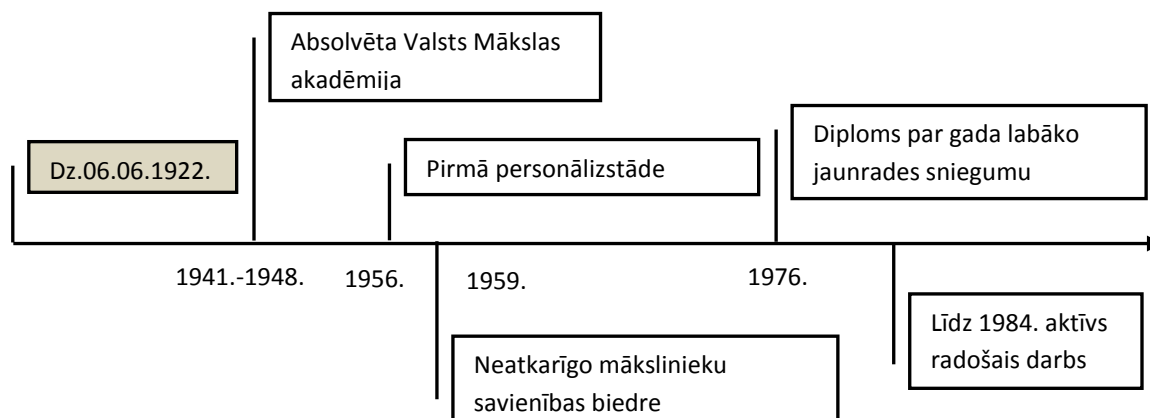

Biruta Baumane (06.06.1922.)
Gleznotāja

Biruta Baumane dzimusi Kalnamuižā, Tērvetes skolā, skolotāju ģimenē. No 1941. līdz 1948.gadam viņa studēja Latvijas Valsts mākslas akadēmijā, Glezniecības nodaļā. 1951.gadā māksliniece apprecējās ar tēlnieku Kārli Baumanī. Meita Laine Kainaize arī ir gleznotāja. No 1959.gada Biruta Baumane ir Mākslinieku savienības biedre, vairākkārt bijusi arī valdes locekle. 1986.gadā māksliniecei piešķīra Latvijas PSR Nopelniem bagātās mākslas darbinieces nosaukumu. Biruta Baumane piedalījies televīzijas un radio raidījumos, kinofilmās, kā arī publicējusi rakstus periodikā. 1976.gadā viņa ieguva Latvijas PSR Mākslinieku savienības diplomu par gada labāko jaunrades sniegumu.

Biruta Baumane ir viena no nozīmīgākajām savas paaudzes latviešu gleznotājām, kura strādājusi visos glezniecības žanros. Viņas darbiem raksturīga stabila kompozīcija, spēcīgs zīmējums, kolorīts, kas sakņojas latviskajā ainavā un tautas mentalitātē. Mākslinieces gleznas atrodas daudzu valstu muzejos un privātkolekcijās.

Pirmā personālizstāde notika 1956.gadā. Nozīmīgākās personālizstādes bija Rīgā (1966., 1976., 1985.), Liepājā (1967.), Maskavā (1968., 1984.).

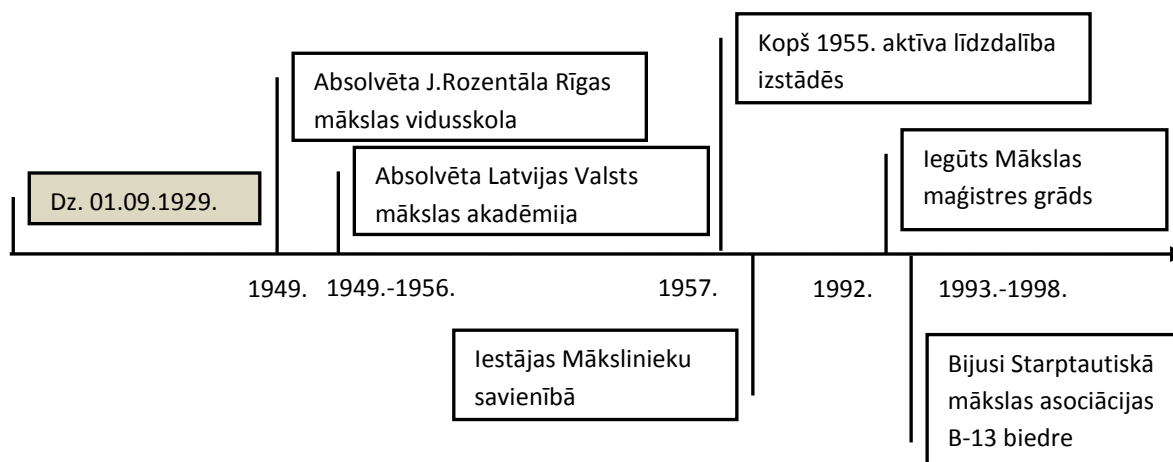

Rita Valnere (21.09.1929. - 21.04.2015.)

Gleznotāja

Rita Valnere dzimusi Dobeles rajona, Bēnes ciema „Skābjos”. 1949.gadā viņa absolvēja J. Rozentāla Rīgas mākslas vidusskolu, saņemot atestātu ar atzinību - zelta medaļu. No 1949. līdz 1956.gadam māksliniece studēja Latvijas Valsts mākslas akadēmijas Glezniecības nodaļā, kuru beidza profesora E.Kalniņa vadībā ar diplomdarbu “Puķu veikalā”. Kopš 1955.gada Rita Valnere regulāri piedalījās izstādēs Latvijā un ārpus tās. 1957.gadā viņa iestājās Mākslinieku savienībā un saņēma PSRS Mākslinieku savienības diplomu. 1965.gadā māksliniece devās radošā ceļojumā uz Franciju. 1967.gadā Rita Valnere uzsāka pedagoģes darbu Latvijas Valsts mākslas akadēmijā kā vecākā pasniedzēja Glezniecības katedrā, no 1978.gada- docente, no 1985.gada-profesore. 1970.gadā viņa devās radošā ceļojumā uz Itāliju. 1972.gadā māksliniece kļuva par Baltijas republiku II glezniecības triennāles (Vilņā) laureāti, saņemot Lietuvas Mākslinieku savienības diplomu un prēmiju. 1977.gadā viņai tika piešķirts Latvijas PSR Nopelniem bagātās mākslinieces goda nosaukums un radošais ceļojums uz Japānu, 1978.gadā māksliniece saņēma Latvijas Mākslinieku savienības diplomu, medaļu, prēmiju par labāko jaunrades sniegumu un radošo ceļojumu uz Indiju. 1983.gadā viņa devās radošā ceļojumā uz Somiju. 1986.gadā Rita Valnere apbalvota ar ordeni Goda Zīme, 1987.gadā viņai piešķirts Latvijas PSR Tautas mākslinieces goda nosaukums. 1990.gadā māksliniece piedalījās Latvijas Mākslas akadēmijas jubilejas izstādē Ķelnē un Diseldorfā, Vācijā. 1992.gadā viņa ieguva Mākslas maģistres grādu un kļuva par Starptautiskās mākslas asociācijas B-13 biedri (1993. - 1998.).

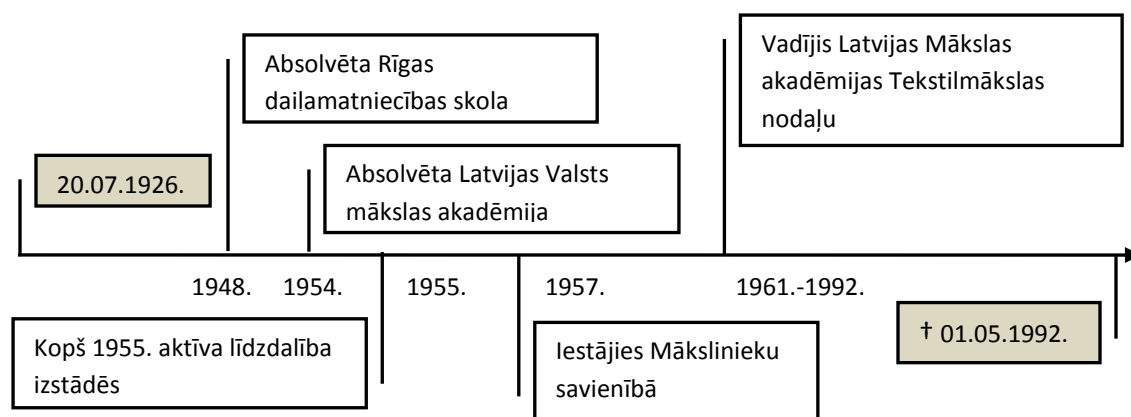
Rūdolfs Heimrāts (20.07.1926. - 01.05.1992.)

Tekstilmākslinieks, keramiķis

Rūdolfs Heimrāts dzimis Bēnē. Viņš tiek uzskatīts par latviešu profesionālās tekstilmākslas skolas pamatlicēju.

1948.gadā viņš absolvēja Rīgas daiļamatniecības skolas Tekstilmākslas nodaļu, 1954.gadā — Latvijas Mākslas akadēmijas Lietišķi dekoratīvās mākslas nodaļu. Pēc Rīgas daiļamatniecības skolas absolvēšanas mākslinieks strādāja tur par pedagogu līdz 1962.gadam. 1961.gadā Rūdolfs Heimrāts Latvijas Mākslas akadēmijā nodibināja Tekstilmākslas nodaļu, līdz 1992.gadam pats arī to vadīja. Kopš 1955.gada viņš piedalījās izstādēs.

1957.gadā Rūdolfs Heimrāts kļuva par Latvijas Mākslinieku savienības biedru. 1969.gadā viņš saņēma Latvijas PSR Nopelniem bagātā mākslas darbinieka goda nosaukumu, 1976. gadā — Latvijas PSR Tautas mākslinieka goda nosaukumu.

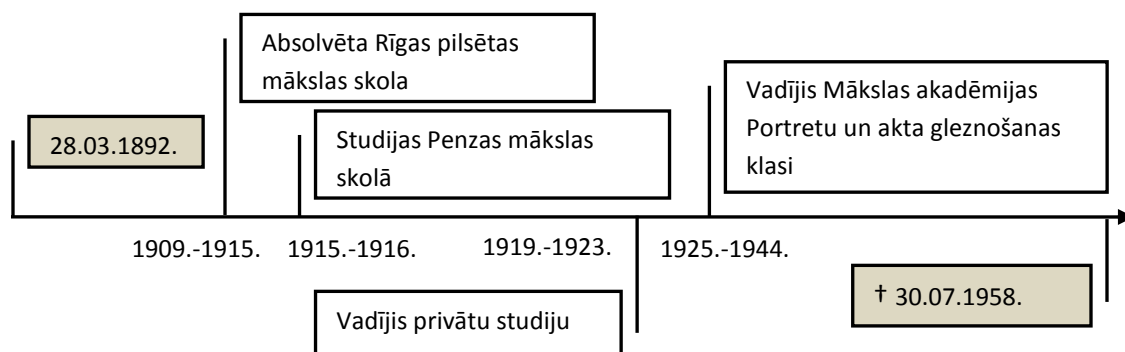

Valdemārs Tone (28.03.1892. - 30.08.1958.)
Gleznotājs

Valdemārs Tone, pilnā vārdā Teodors Valdemārs Tone, dzimis Tukuma apriņķa, Annenieku pagasta „Lukās”. Viņš mācījās Annenieku pagastskolā (1900.-1906.), Francmaņa skolā Dobelē (1906.-1907.), mākslinieka izglītību ieguva Rīgas pilsētas mākslas skolā (1909.) pie baltvācu gleznotāja barona Gerharda fon Rozena, taču 1910.gadā saslima un pameta mācības. Vēlāk Valdemārs Tone atkal atgriezās un turpināja studijas šajā skolā (1911.-1915.). Viņš mācījās glezniecību pie tādiem izciliem māksliniekiem kā Vilhelms Purvītis, Jānis Roberts Tillbergs, Janis Rozentāls un tēlniecību pie Augusta Folca. 1913.gadā mākslinieks apceļoja Vidusjūras zemes, Āfrikas ziemeļu piekrasti, Sicīliju, Nicu, Barselonu, Marseļu un Malagu uz kuģa, kura kapteinis bija viņa brālis. Vēlāk Valdemārs Tone mācījās Penzas mākslas skolā (1915.- 1916.), ko nepabeidza, jo iestājās latviešu strēlniekos. 1017.gadā viņš bija 2.rezerves pulka brigādes komandieris. Pēc demobilizācijas mākslinieks dzīvoja Pleskavā un Petrogradā (1917.-1918.). 1918.gadā viņš atgriezās Rīgā un strādāja par zīmēšanas un mākslas vēstures skolotāju Rīgas 2. un 3. vidusskolā (1919.-1920.). Valdemārs Tone vadīja savu privāto studiju (1919.-1923.), piepelnījās arī ar grāmatu grafikas darbiem, kā arī veidoja dekorācijas Latvijas Nacionālajam teātrim (1919.) un pastmarku kompozīcijas. 1922.gadā viņš devās uz Parīzi, izmantojot Kultūras fonda piešķirto pabalstu, bet 1929.gadā apmeklēja Itāliju. No 1925.gada mākslinieks strādāja par pedagogu Latvijas Mākslas akadēmijā, vadot portretu gleznošanas klasi (1925.-1932.), akta glezniecības klasi (no 1932.). 1944.gadā Valdemārs Tone tika izvirzīts profesora vietai, bet bija spiests emigrēt uz Vāciju, vēlāk- 1949.gadā- uz Angliju, kur dzīvoja un strādāja līdz mūža beigām.

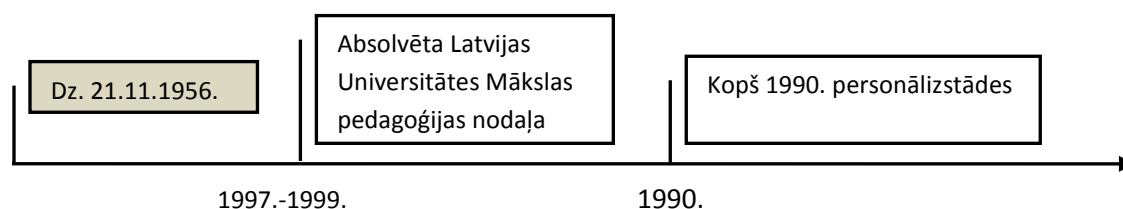
Aija Prince (21.11.1956.)
Brīvmāksliniece, ainavu arhitekte

Aija Prince dzimusi Tukumā, bērnību un jaunību pavadījusi Annenieku pagasta „Pērkonos”. Pamatizglītību māksliniece ieguva Annenieku pamatskolā un Dobeles vidusskolā, no 1975. līdz 1978.gadam mācījās ainavu arhitektūru Bulduru sovhoztehnikumā, no 1978.līdz 1983.gadam studēja LLA Agronomijas fakultātē, apgūstot dārzkopības specialitāti. No 1997.-2001.gadam Aija Prince mācījās Latvijas Universitātē, mākslas pedagoģijas specialitātē un ieguva izglītības zinātņu maģistra grādu.

Māksliniece padziļināti studēja glezniecību pie Ilzes Neilandes, Helgas Jaksones, Ausmas Auziņas, Harija Blunava. Kopš 1990.gada tiek rīkotas personālizstādes.

Pati māksliniece par savu aizraušanos ar glezniecību saka:

“Galvenokārt gleznoju ziedus, ainavas un klusās dabas. Inspirācijas avoti: bērnības nesteidzīgie, vienatnes klejotāji dabā, tur redzētais, dzirdētais, izjustais un pārdzīvotais ir radījis tik spilgtus tēlus - gan reālus, gan izjūtās-, ka nevar to neizteikt. Krāsu pasaule un glezniecība mani valdzinājusi no mazotnes un valdzina vēl joprojām arvien spēcīgāk. Liekas, ka nav nekā tāda, kas varētu sacensties ar dabas radītajām izjūtām, tāpēc gribas gleznojot vēlreiz izdzīvot šo krāsaino klusuma brīnumu, kas viņoņas manī.”

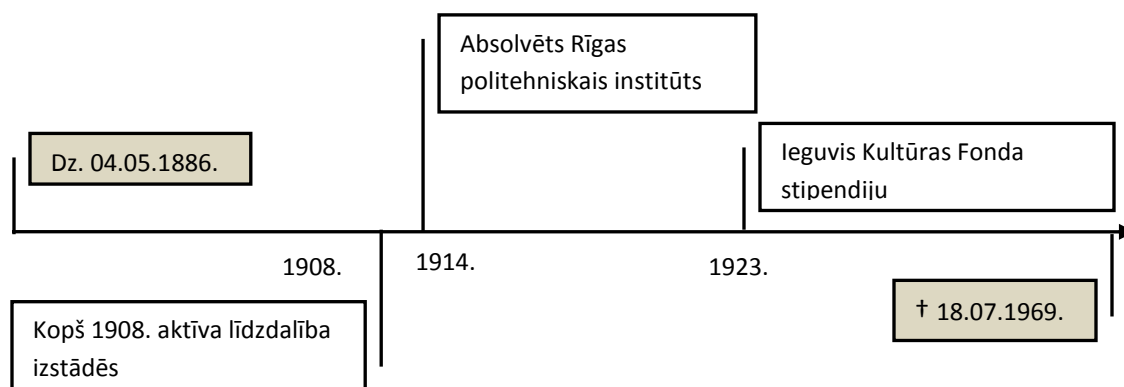

Aleksandrs Cīrulis (04.05.1886. - 18.07.1969.)

Gleznotājs

Aleksandrs Cīrulis dzimis Bērmuižas (tagadējā Bērzes) pagastā, zemkopja ģimenē. Pirmo profesionālo izglītību viņš sāka apgūt J.Valtera studijā, būdams Jelgavas reālskolas audzēknis, 1914.gadā viņš pabeidza Rīgas Politehniskā institūta Celtniecības nodaļu. Būdams arhitektūras studentu mākslas pulciņa biedrs, Aleksandrs Cīrulis no 1908.gada sāka piedalīties izstādēs. Pirmā pasaules kara laikā mākslinieks devās bēgļu gaitās un dzīvoja Omskā, kur kopā ar K.Baltgaili rīkoja latviešu mākslinieku darbu izstādes. 1921.gadā viņš atgriezās Rīgā un kļuva par vienu no aktīvākajiem Neatkarīgo mākslinieku vienības biedriem, piedalījās visās šīs biedrības rīkotajās izstādēs. 1923.gadā Aleksandrs Cīrulis kļuva par Kultūras Fonda stipendiātu.

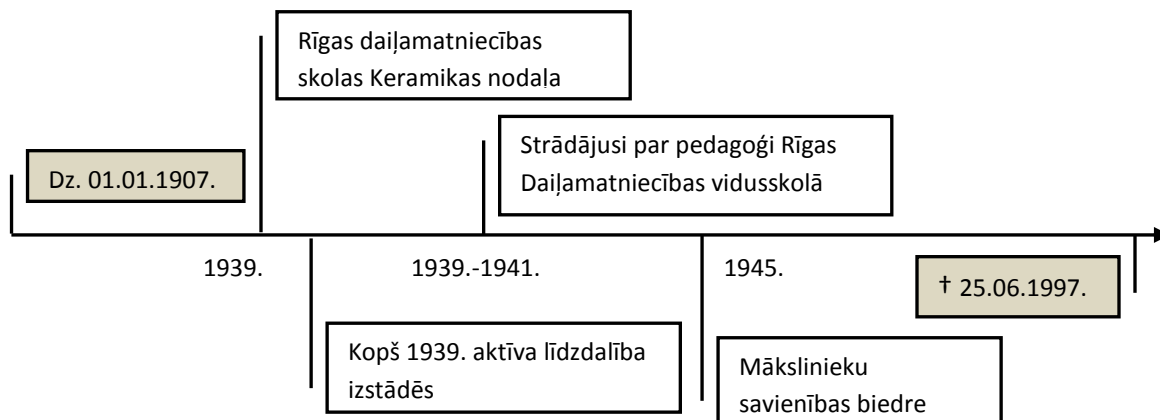
Glezniecībā mākslinieks strādāja visos žanros: ar eļļu, pasteli, temperu. Figurālajās kompozīcijās iecienīts bija tirgus skatu motīvs ("Ziemassvētku tirdziņš"). Viņš darināja arī simboliskus darbus ar skaidri izteiktu mistisku noskaņu ("Rubīns", "Upuris dieviem", "Valdnieks"), gleznoja Vidzemes ainavas, kurās liela nozīme bija ūdeņu atainojumam ("Gaujas plūdos", "Koknese plūdu laikā", "Amatas krastos"). Viņa darbiem raksturīga zināma dekoratīvitate. Kritiķi nereti dēvē A.Cīruli par V.Purvīša epigoni. Mākslinieks bija viens no sava laika rošīgākajiem akta glezniecības kopējiem, viņa darbi bija zīmīgi ar teicamu zīmējuma lietojumu ("Peldētājas", "Vaļīgā pozā"). Zīmējums kā profesionālā kvalitāte dominē arī A.Cīruļa grafikās. Mākslinieks piedalījās žurnālā "Svari" tapšana un grafiķu biedrības rīkotajās izstādēs. Viņš projektēja un realizēja arī lietišķās mākslas darbus.

Elza Zariņa (01.01.1907. - 25.06.1997.)
Keramiķe

Elza Zariņa dzimusi Remtes pagastā, muižas dārznieka ģimenē, dzīvojuši un apbedīta Bikstu pagastā, Upeniekos. Viņa mācījās Rīgas daiļamatniecības skolas Keramikas nodaļā un 1939.gadā to absolvēja. No 1939. līdz 1941.gadam strādāja Rīgas daiļamatniecības skolā par pedagoģi, pēc tam strādāja Rīgas porcelāna un fajansa fabrikā, Mākslas keramikas fabrikā, darbojās keramiķu asociācijā "Logs". No 1939.gada māksliniece piedalījās izstādēs Rīgā, Saldū, Rūjienā, Valmierā, Jēkabpilī, Koknesē, Zlākās. 1945.gadā Elza Zariņa iestājās Mākslinieku savienībā. Jaunradē viņa balstījās uz Rīgas daiļamatniecības skolā koptajām latviešu tautas mākslas tradīcijām, darināja kafijas, piena, zirņu u.c. servīzes, vāzes, dekoratīvos šķīvjus, alus kausus un svečturus. Darbiem raksturīga funkcionāla un stilistiska viengabalainība, tiem piemīt augsta virpojuma, gleznojuma, apgleznojuma un plastisko rotājumu izpildījuma meistarība.

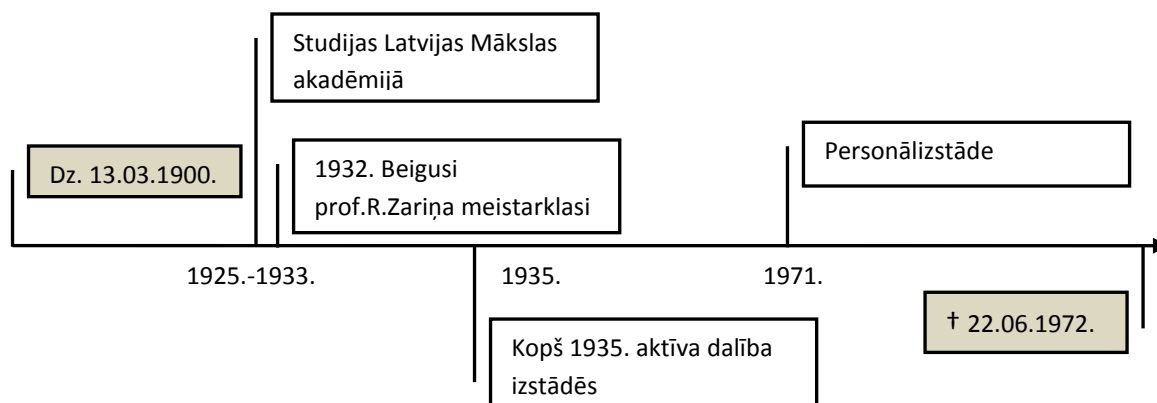

Zelma Tālberga (13.03.1900. - 22.06. 1972.)

Grafiķe

Zelma Tālberga dzimusi Šķibes pagasta "Lejaspluņķos", mācījusies Šķibes pagastskolā un Kleinberga ģimnāzijā Jelgavā, bet ģimnāziju pabeidza bēgļu gaitās Petrogradā. Turpināt izglītošanos mākslas jomā viņu rosināja dzejniece Elza Stērste. 1925.gadā Zelma Tālberga iestājās Latvijas Mākslas akadēmijā, mācījās pie profesora R.Zariņa un pievērsās melnbaltajai grafikai. Mākslinieci valdzināja oforts ar savām plašajām iespējām izvērst zīmējumu un panākt lielu tonālo bagātību. 1932.gadā viņa pabeidza meistardarbnīcu pie profesora R.Zariņa. Diplomdarbu "Lauku podniecība" māksliniece aizstāvēja un diplomu saņēma 1933.gadā. Kopš 1935.gada Zelma Tālberga aktīvi piedalījās izstādēs. Kādu laiku viņa strādāja Dancigera ķīmiskajā tīrītavā par zīda audumu rakstu zīmētāju un izdevniecībā "Valters un Rapa" par bērnu grāmatu grafikas mākslinieci. Pēc kara viņa iestājās Mākslinieku savienībā. 1971.gadā Rīgā notika viņas vienīgā personālizstāde.

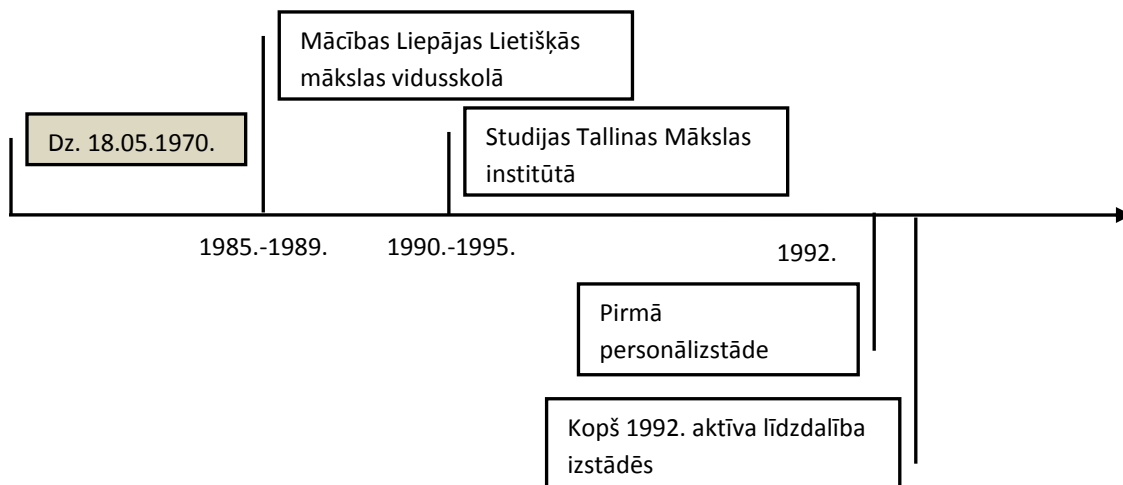

Armīns Ozoliņš (18.05.1970.)

Dizainers

Armīns Ozoliņš dzimis Dobelē, mācījies Dobeles 1.vidusskolā, Liepājas Lietišķās mākslas vidusskolas Dekoratīvās noformēšanas nodaļā, beidzis Tallinas Mākslas institūta Ādas plastikas nodaļu. No 1992.gada piedalās dažādās izstādēs gan Latvijā, gan ārzemēs.

Egons Cēsnieks (10.02.1915. - 30.04.1978.)
Gleznotājs

Egons Cēsnieks dzimis Mežmuižā, beidzis Rīgas Valsts mākslas amatniecības skolu (1934.), Latvijas Mākslas akadēmijas Dekoratīvās glezniecības meistardarbnīcu (1944.), izstrādājot diplomdarbu „Siena laikā”. No 1945. līdz 1946.gadam mākslinieks bija izsūtījumā Komi. No 1946.gada Egons Cēsnieks strādāja kombināta „Māksla” portretu darbnīcās, no 1947.gada- noformēšanas cehā, no 1951.gada- vitrāžu darbnīcās, no 1976.gada- Dekoratīvās mākslas kombināta vitrāžu iecirknī. Izstādēs mākslinieks piedalījās no 1953.gada. No 1958.gada Egons Cēsnieks bija Mākslinieku savienības biedrs. 50- jos gados viņš izpildīja nozīmīgus valsts pasūtījumus.

Mākslinieks gleznoja akvareļus (ainavas, portretus, ziedus), kuros poētisks pasaules skatījums apvienojās ar košu krāsu gammu. Viņš bija arī grāmatu ilustrators (O.de Balzaka „Zaudētās ilūzijas”, „Tūkstoš un viena nakts”, V.Plūdoņa „Zaķīšu pirtiņa”).

